

**REWIN**



# **JAARVERSLAG REWIN WEST-BRABANT 2022**

# Voorwoord

Het jaar 2022 stond in het teken van een snel veranderende wereld, met grote (economische) uitdagingen. Uitdagingen op het gebied van klimaat, circulair ondernemen, inclusiviteit en ketentransparantie. De regio wil door goede triple helix-samenwerking deze uitdagingen omzetten in kansen. Daarbij stond het met elkaar bepalen van de gezamenlijke ambitie centraal.

De triple helix-samenwerking Economic Board West-Brabant formuleerde daarbij een scherpe ambitie voor de regio in 2030: West-Brabant is in Nederland dé voorloper in de transitie naar een 'nieuwe economie' en is dé plek voor innovatieve ondernemers die daaraan bijdragen. Om dit te kunnen realiseren zijn goede verbindingen tussen de vele partijen uit overheid, onderwijs en bedrijfsleven essentieel. De regionale ontwikkelorganisatie REWIN pakt daarbij de rol van 'centrale spelverdeler' binnen het regionaal economisch ecosysteem.

Om de ambitie van de regio te halen, werken we in twee vierjaren Economische Agenda's naar die ambitie toe. De Board heeft de Economische Agenda 2023-2026 vastgesteld. De zeven bestaande programma's ontwikkelen we door. Voor 2023-2026 steken we vanuit de overlappende thema's 'Duurzame Economie' en 'Innovatief Ondernemen' in op vier programma's, gebaseerd op het economisch karakter van de regio. Dit zijn respectievelijk de programma's Circulair Ondernemen, Plantbased Ondernemen, Startup & Scale-ups en Innovatief mkb.

REWIN was in 2022 zelf ook volop in transitie. 'We verbouwden de winkel, maar bleven open'. Constante verandering vraagt ook iets qua werkwijze, specifieke vaardigheden en functioneren als flexibele, zelflerende organisatie. De verhuizing van REWIN eind december naar het nieuwe kantoor in het Merkhuis op de Triple O Campus faciliteert, met het open karakter van de ruimte, afstemming en programma-overschrijdende samenwerking. Een van de hoogtepunten van onze activiteiten in 2022 was FIC, het Festival Innovatie en Creativiteit, waarvan REWIN een van

de initiatiefnemers was. Een festival vol energie, verrassingen, inspiratie, nieuwe inzichten, ontmoetingen en verbindingen. Onderdeel was de West-Brabant Summit, waar regionale bedrijven hun innovaties lieten zien. Praktijkvoorbeelden van hoe REWIN innovatie en creativiteit stimuleert voor een economisch sterk West-Brabant.

Verder was de profilering van REWIN een aandachtspunt. Om de rol van REWIN duidelijk neer te zetten, startten we in oktober 2022 met een profileringscampagne die aangeeft waar we voor staan.

## REWIN. Vol energie voor hardwerkend, ondernemend en innoverend West-Brabant.

Vol energie werken we ook aan de toekomst van West-Brabant. Het komende jaar zullen we de basis die nu gelegd is verder doorontwikkelen. Dat vraagt om flexibiliteit en andere accenten, maar gaat altijd met trots op ons mooie West-Brabant!



**Stephanie ter Borg**  
Directeur

# Over REWIN

REWIN is de regionale ontwikkelorganisatie voor West-Brabant. We maken ons sterk voor transformatie en een toekomstgericht West-Brabant. Met ons unieke netwerk initiëren en versterken we triple helix-samenwerking en zorgen we dat ondernemers, kennisinstellingen en overheid elkaar vinden.



## Wat doet REWIN?

We organiseren samenwerkingen en stimuleren innovatieve toepassingen. Dit doen we vanuit strategische programma's en concrete projecten. Tussen bedrijven onderling, en met kennis/onderwijsinstellingen en overheden. Vol energie voor hardwerkend, ondernemend en innoverend West-Brabant.

In 2022 deden we dit op basis van de oude economische agenda 'Hub voor Vernieuwend Ondernemerschap (2018 – 2022) vanuit de strategische programma's Agrofood/Biobased, Creatieve Dienstverlening, Hightech Maintenance, Logistiek, Startups, Groei MKB en Vestigen.

## Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen van REWIN kwam in 2022 vijf maal bijeen. De belangrijkste opgaven voor de RvC voor het afgelopen jaar waren de Economische Agenda, de positionering van REWIN en de interne organisatie, die bij continue externe ontwikkelingen en een nieuwe ambitie en agenda ook een constante doorontwikkeling vraagt en blijft vragen.

De profileringscampagne is positief gestart en zet REWIN duidelijk op de kaart. REWIN heeft opdracht gekregen om met de Economische Agenda 2023 - 2026 invulling te geven aan de nieuwe triple helix-ambitie van de regio voor 2030. Dit is in 2022 verder uitgewerkt in vier programma's en wordt met betrokken partijen gezamenlijk opgepakt. Zo vormt REWIN een sterk verbindende factor in de regionale ontwikkeling, vanuit gedeelde ambitie en verantwoordelijkheid.



**Als Raad van Commissarissen zien we met vertrouwen dat REWIN goed op koers is, met gerichte focus. Vol energie voor hardwerkend, ondernemend en innoverend West-Brabant!**

**Ingrid Niessing**

Voorzitter Raad van Commissarissen REWIN



# West-Brabant

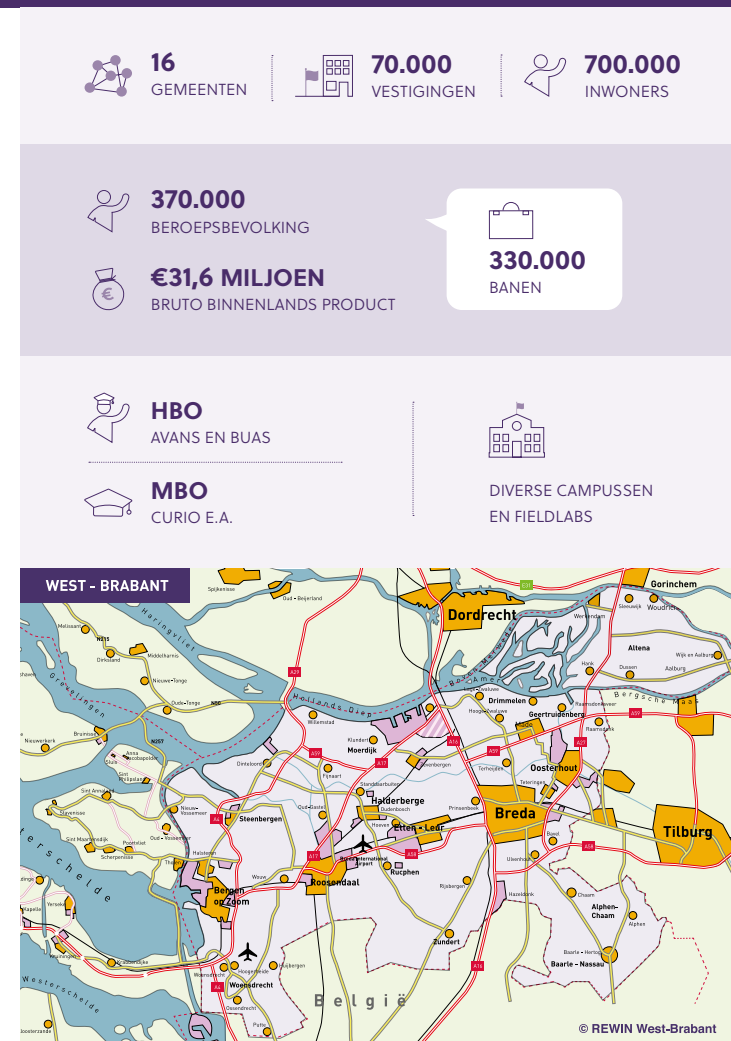
In West-Brabant werken we triple helix samen. De samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid vindt vorm in de Economic Board West-Brabant.

## Economic Board West-Brabant

Deze triple helix-samenwerking formuleert de ambitie van de regio, zet de koers uit en geeft oplossingsrichtingen aan. In 2022 vond heroriëntatie plaats en is de volgende ambitie voor de regio geformuleerd:

**West-Brabant is in Nederland dé voorloper in de transitie naar een 'nieuwe economie' en is de plek voor innovatieve ondernemers die daaraan bijdragen.**

De activiteiten zijn uitgewerkt in de Economische Agenda 2023-2026. Voor de komende vier jaar zijn de kernthema's 'Duurzame Economie' en 'Innovatief Ondernemen' vastgesteld met aanscherping naar vier triple helix programma's Plantbased Ondernemen, Circulair Ondernemen, Startup & Scale-up en Innovatief mkb.





# Hightech Maintenance

West-Brabantse ondernemers, onderwijs en overheid zetten zich in 2022 samen weer volop in voor een optimale transitie naar industrie 4.0: een slimme en circulaire maak- en onderhoudsindustrie.

## ENKELE HIGHLIGHTS ▼



### West-Brabant Data Economie

In het project **West-Brabant Data Economie** werden al diverse mooie cases afgerond. Bijvoorbeeld die van **Cladding** (Oosterhout).



### Fieldlab DCMC

Eind mei opende het langverwachte **Fieldlab DCMC**, rond het onderhoud van composietmaterialen. REWIN was vanaf het prille begin betrokken bij de totstandkoming.



### Partner in WCM Fieldlab

REWIN is partner in **WCM Fieldlab Via Appia**. REWIN ondersteunt de disseminatie van de nieuwe kennis-producten uit het fieldlab.



### EDIH Zuid-Nederland

De **EDIH (European Digital Innovation Hub)** Zuid-Nederland werd een feit. REWIN helpt (mkb) bedrijven bij het digitaliseren van hun bedrijfsprocessen, producten, diensten en supply chain. Breda Robotics, een mede-initiatief van REWIN, breidde uit naar 18 partners, waaronder nu ook **Curio**. Werkendam Maritime Industries ontving een bijdrage uit het door RWB beheerde O&O-fonds voor de verkenning naar het ontwikkelen van een maritieme campus in Werkendam.



### SynchUp!

Ons nieuwe initiatief innovation & businessbooster **SynchUp!** stelde de eerste **drie challenges** open, van Fokker, Philips en Vanderlande. 4 Mkb'ers en start-ups zijn met hun idee of oplossing op weg om een innovatiecontract te verdienen.



## Vooruitblik 2023

Het programma HTM werd in 2022 afgerond. Twee pijlers ervan, digitalisering en robotisering, blijven van belang voor het realiseren van onze nieuwe programma-ambities. Zowel binnen het thema Duurzame Economie als in Innovatief Ondernemen zetten we die faciliterende technologieën in op weg naar de nieuwe economie.



# Logistiek

2022 stond in het programma Logistiek vooral in het teken van verslimmen en verduurzamen. We zetten stappen in het ontwikkelen van praktische instrumenten voor de digitalisering en dataficering van logistieke processen. Verschillende samenwerkingsverbanden leverden concrete resultaten op.

## ENKELE HIGHLIGHTS ▼

### ▶ Logistics Robotics Experience Center

In februari was de officiële aftrap van het Logistics Robotics Experience Center, dat de haalbaarheid onderzoekt van een 'experience center' voor autonome mobiele robots (AMR) voor de logistieke sector, bij Schavemaker in Moerdijk. Het heeft een demonstratiefunctie van de werking van robots in een operationeel logistiek bedrijf. Er is ook een demo-opstelling met AMR's opgebouwd bij Schavemaker in Breda-Hazeldonk.



### ▶ Data Science voor Logistieke Innovatie

REWIN werkte met Logistics Community Brabant en een twintigtal bedrijven 3 jaar samen in het DALI-project (Data Science voor Logistieke Innovatie). Het project nadert zijn einde en leverde vijftien concrete producten en diensten op. Vorig jaar deden we o.a. in triple helix-verband een pilot met Sentors en Monotch op Haven- en Industrierrein Moerdijk rond het verzamelen van betrouwbare data en het veilig ontsluiten daarvan. LCB ontwikkelde drie sensorkits die bedrijven kunnen testen, in combinatie met een whitepaper over de toepassing van nieuwe sensoren in de logistiek. Ook deelden we de opgedane kennis over de mogelijkheden om binnen een logistieke keten digitale samenwerking op te zetten.

### Vooruitblik 2023

Na jarenlange gerichte, programmatische inzet van REWIN voor de West-Brabantse logistieke sector, komt daar in 2023 een eind aan. Door de koerswijziging van de Economic Board West-Brabant richten we ons nu op transitities die voor de regio belangrijk zijn, onder andere op het gebied van plantbased ondernemen en circulair ondernemen. Logistiek speelt een belangrijke rol in de daaraan gerelateerde ketens. Innovaties en slimme instrumenten uit die sector blijven dus van groot belang. Via Logistics Community Brabant blijft de toepassing ervan, ook in onze regio, geborgd.

### ▶ Smart Logistics Connected

In 2022 sloten we het O&O-project Smart Logistics Connected af. Dit leidde tot meerdere mooie successen.

### ▶ Digital Data Square Zuid-Nederland

In Digital Data Square Zuid-Nederland werkten 15 bedrijven en 4 kennispartners hard aan innovaties binnen de thema's robotics & automation, smart supply chain contracts, digitale atlas en AR/VR & serious gaming. Zo verkent VDL Steelweld met o.a. Frigo en CCT hoe een AGV (automatic guided vehicle) in het achterland kan worden ingezet en een stukje over een semi-openbare weg kan rijden.





# Agrofood/ Biobased

In het programma Agrofood/Biobased werkten we in 2022 verder aan het uitbouwen van de sterke punten van onze regio. De agrarische sector is er zo een. West-Brabant was en is goed in het ontwikkelen van nieuwe teeltmethodes, en het daarbij slim toepassen van moderne techniek.

## ENKELE HIGHLIGHTS ▼

Samen bedenken we innovatieve manieren om plantbased materialen toe te passen in producten voor consumenten en bijvoorbeeld de bouw. De nadruk komt zo steeds meer te liggen op het toekomstbestendig maken van de sector. REWIN jaagt die ontwikkelingen aan, veelal in nauwe samenwerking met de partners in de Innovatie-agenda Landbouw en Voedsel Noord-Brabant: provincie, Brainport, Agrifood Capital en BOM.



### Innovatiecoalitie Ecosysteem Eiwittransitie

Zo wisten we uit de Innovatiecoalitie Ecosysteem Eiwittransitie Brabant **financiële middelen toe te leiden** naar twee West-Brabantse innovators: Green Protein Excellence Center en Delta Agrifood Business. En haakten we ondernemers in de agro-sector aan op de **kennisdelingsactiviteiten** binnen het project agroBOTS, over innovaties rond robotica.



### BioVoice

Ons initiatief BioVoice leverde interessante samenwerkingen op. De **mkb'er Comgoed bijvoorbeeld verdiende een innovatiecontract met Cosun**. Comgoed bedacht een manier om digestaat uit reststromen van suikerbieten te gebruiken als vervanger van veen in substraat voor de tuinbouw. Het succes van BioVoice legde de basis voor het afgeleide **programma SynchUp!**, een product van REWIN.



### Slimme Agroketens-project

We rondten het Slimme Agroketens-project af; een mooie stap naar **duurzamere en efficiëntere productiemethodes**.



### SeaBioComp project

Andere toepassingen van biobased materialen in non-food (maritieme) producten onderzochten we in het SeaBioComp project, dat een aantal **interessante demoproducten** opleverde. SeaBioComp eindigt in 2023.

### Vooruitblik 2023

In het programma Plantbased Ondernemen bouwen we in 2023 verder op de fundamenteën van het programma Agrofood/Biobased.



# Creatieve Dienstverlening

In het West-Brabantse sectorprogramma Creatieve Dienstverlening gebruiken we professionele creativiteit als sleutel tot waardecreatie. Hierin staan samenwerking en **doen** centraal.

## ENKELE HIGHLIGHTS ▼

Zo stimuleren we West-Brabantse ondernemers om op een andere manier naar hun organisatie te kijken. Doel: (door)ontwikkeling faciliteren en bedrijven helpen innoveren.

Creatieve dienstverleners in de hele breedte van de sector - van conceptbedenkers en strategen tot digitaliseringsspecialisten en imagineers – zetten binnen het programma hun kennis en kunde in om mooie dingen te realiseren.



### FIC Festival

Het onbetwiste hoogtepunt van 2022 was het Festival Innovatie en Creativiteit: FIC. Op 2 juni kwam de creatieve sector samen met innovatieve West-Brabantse bedrijven, vertegenwoordigers van regionale overheden en onderwijsinstellingen op de Triple O Campus in Breda. Het resultaat: een prachtige synergie in festivalsfeer vol nieuwe inzichten, ervaringen, workshops, meetings en zeker ook *onverwachte* ontmoetingen. **FIC '22 werd een groot succes.** Ook door de inbreng van de **Young Creatives Community**; het netwerk voor alle studenten die bezig zijn met een creatieve opleiding.



### Creative Business Foundation

Tijdens FIC werd ook de **Creative Business Foundation gelanceerd** (CBF). Een netwerk van creatieve ondernemers, jonge talenten, onderwijsinstellingen, gemeentes en andere organisaties. CBF zet zich met verrassende oplossingen in voor de transitie naar de nieuwe economie.

### Vooruitblik 2023

Binnen het thema duurzame economie wordt ingezet op de transitie van dierlijke naar plantaardige eiwitten, naar plantaardige non-food toepassingen en van lineair naar circulair ondernemen. Creatieve denkracht en digitalisering spelen hierin een rol om dit te laten slagen.





# Startups: B'WISE

Met het programma B'WISE biedt REWIN startups kennis, ondersteuning en coaching.

## ENKELE HIGHLIGHTS ▼

### ▶ B'WISE incubator

2022 stond in het teken van diverse nieuwe ontwikkelingen, met als hoogtepunt de opening in februari van de **B'WISE incubator** in Breda. De locatie in Breda omvat een verdieping van circa duizend vierkante meter met 18 kantoren en laagdrempelige flexplekken. Er is ook een gezamenlijke ontmoetingsplek voor workshops, kennissessies en evenementen: het Venture Café. Daar, en in héél West-Brabant, biedt B'WISE inhoudelijk support, een ondernemend netwerk en hulp bij het ophalen van funding voor West-Brabantse startups. B'WISE, de turbo voor regionale startups, zette zelf ook de turbo aan. Binnen 4 maanden zat de hele verdieping vol, werd het B'WISE-team uitgebreid en zijn partnerships aangegaan voor het programmeren van events en bijeenkomsten.

### ▶ Braventure

B'WISE heeft voor West-Brabant de trekkersrol voor **Braventure**, is actief als ondersteuner van **aanvragen SIR** (Stimulering Innovatie in de Regio), is aanjager voor de **Financieringstafel** en is breed inzetbaar voor het aantrekken van funding voor startups. In 2022 ondersteunde B'WISE samen met de gemeente Breda bijvoorbeeld **startup TUX** bij het verkrijgen van funding van € 350.000 uit het Brabant Startup Fonds. Hiermee werd voorkomen dat TUX vertrok naar de automotive campus in Helmond.



### Vooruitblik 2023

In 2022 heeft B'WISE ook de grondslagen gelegd voor de start van een intensief events-programma en intensieve community building. Daarmee kan het in 2023 verder knallen. De activiteiten zijn gegroepeerd rond de 4 pijlers: **B'ACCELERATED**, **B'FUNDED**, **B'CONNECTED** en **B'INCUBATED**. De respectievelijke doelstellingen zijn versnelling van groei door nieuwe kennis, verbeteren en vergroten van de toegang tot financiering, netwerk building plus leiderschap en het bouwen van hubs binnen specifieke ketens (verticals).



# Groei MKB

Het programma Groei MKB verbindt mkb'ers met elkaar, met onderwijsinstellingen en met regionale overheden. In verschillende groei- en innovatieprojecten focust REWIN op financiering, digitalisering, dataficering, verduurzaming en verbinding.

## ENKELE HIGHLIGHTS ▼

### ▶ Parels van West-Brabant

Op 6 april vond bij B'WISE de kick-off plaats van de "Parels van West-Brabant". Uitgangspunt is om de innovatieve, inspirerende West-Brabantse startup- en mkb-parels in de regio te verbinden in een netwerk waarin men elkaar weet te vinden en inspireren.



### ▶ Be inspired tour on digital & data

In 2022 gingen drie **datacoaches** aan de slag die regionale mkb-ondernemers informeren over de noodzaak en de kansen van digitaliseren en dataficieren. Voor specifieke projecten zijn vouchers beschikbaar. In november vond de "Be inspired tour on digital & data" plaats, een unieke bustour met 35 West-Brabantse directeuren langs inspirerende haltes op het gebied van digitalisering en dataficering.

### ▶ Symbiosis4Growth

Het uitwisselen van reststromen staat centraal in het project Symbiosis4Growth. Een voorbeeld van een geslaagde match zijn de soldaatvliegen van **Protix** in Bergen op Zoom, die gevoed worden met reststromen. Het thema duurzaam kwam ook terug bij het accountmanagersoverleg met de accountmanagers van de 16 West-Brabantse gemeenten dat REWIN op 10 november organiseerde bij **Van der Avoirt Trayplant** en dat veel inspiratie opleverde.

### Vooruitblik 2023

In 2023 is het aangescherpte programma Innovatief mkb erop gericht om West-Brabantse mkb'ers te helpen groeien en slagen in de transitie naar de nieuwe economie. We zullen energie steken in het uitbreiden van het parelnetwerk West-Brabant. Naast innovatiebevordering blijft dataficering een belangrijk aandachtspunt voor het faciliteren en realiseren van onze nieuwe programma-ambities, zowel binnen het thema Duurzame Economie als Innovatief Ondernemen.

# Vestigen

Acquisitie is het afgelopen jaar veranderd. De acquisitie van nieuwe vestigers staat sowieso onder druk door schaarste aan bedrijfskavels, aanbod van arbeidskrachten en beschikbaarheid van elektriciteit. Maar als regio is er ook de duidelijke keuze gemaakt voor *strategische acquisitie*: het acquireren van bedrijven die een meerwaarde creëren binnen het regionale ecosysteem.

## ENKELE HIGHLIGHTS ▼

In 2022 zijn diverse bedrijven begeleid bij vestiging, waarbij we acquisitieactiviteiten al speciaal hebben afgestemd op de programma's van de nieuwe Economische Agenda: Plantbased Ondernemen, Circulair Ondernemen en Start- & Scale-ups en Innovatieve mkb'ers.

Diverse vestigingen hebben we samen met onze acquisitiepartner BOM (Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij) gerealiseerd.



### Lemken

Zoals het Duitse [Lemken](#), die ca. 18 miljoen gaat investeren in een nieuwe fabriek op Nieuw Prinsenland (gemeente Steenberghe) en die in oktober 2023 haar deuren zal openen. De innovaties van Lemken op het gebied van landbouwrobots en slimme digitale onkruidbestrijdingstechnieken zijn een mooie aanvulling op de al in West-Brabant aanwezige kennis en kunde. Dit sluit goed aan bij het programma Plantbased Ondernemen dat als doel heeft om de regio West-Brabant voorloper en internationaal marktleider te laten zijn in de transitie van dierlijke naar plantaardige eiwitten en plant-based non-food toepassingen.



### UBQ Materials

Een ander voorbeeld is de vestiging van het Israëlische [UBQ Materials](#), waarvan de 1<sup>ste</sup> productielijn gereed zal komen in het tweede kwartaal van 2023, met ca. 150 werkzame personen. Dit innovatieve bedrijf maakt uit huishoudafval een grondstof voor de kunststofverwerkende industrie en kan een meerwaarde vormen binnen het nieuwe programma Circulair Ondernemen.

### Vooruitblik 2023

Het komende jaar zal strategische acquisitie zich richten op het binnenhalen van specifieke vestigers én specifieke kennis, in combinatie met activiteiten om bedrijven met een duidelijke toegevoegde waarde te binden aan de regio. Dit omvat het stimuleren van verbindingen tussen innovatieve bedrijven onderling en met kennisinstellingen. Acquisitie vindt daarbij ondersteunend plaats rond de thema's Duurzame Economie en Innovatief Ondernemen.



The REWIN logo is a white arrow pointing to the right, containing the word REWIN in a bold, sans-serif font.

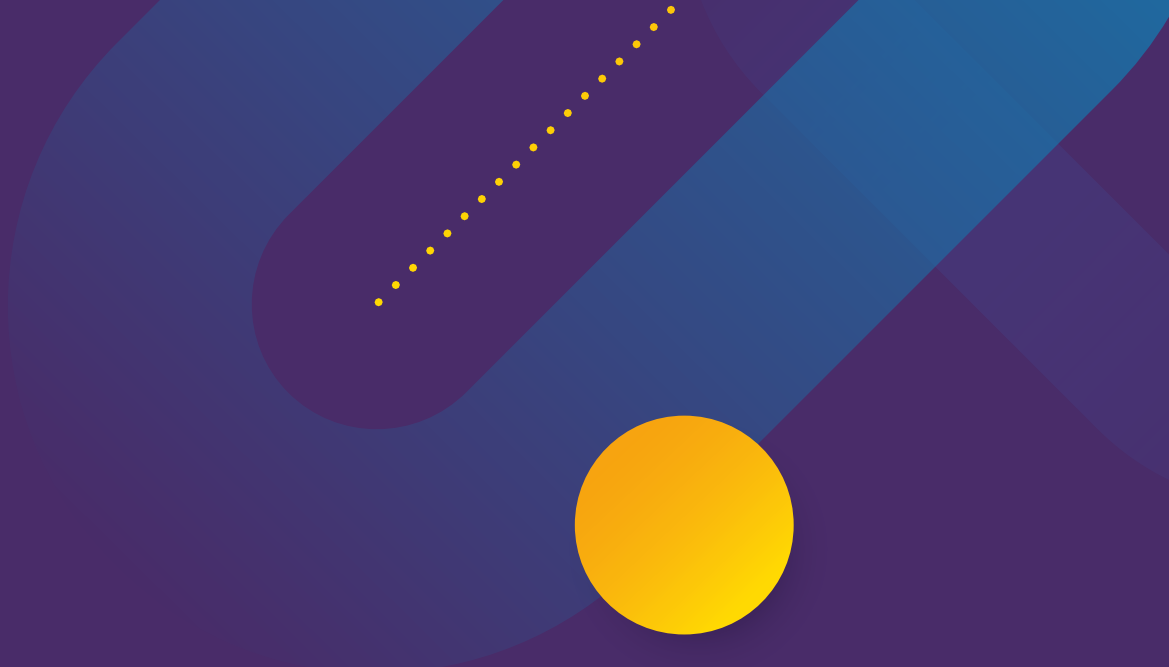
**REWIN**

**REWIN West-Brabant**

Triple O Campus - Merkhuis  
Reduitlaan 25e  
4814 DC Breda

info@rewin.nl  
076 - 56 46 780  
www.rewin.nl

*Volg ons*

A decorative graphic in the top right corner featuring a yellow circle and a dotted line of yellow dots on a dark blue background.

**REWIN. Vol energie voor  
hardwerkend, ondernemend en  
innoverend West-Brabant**